

УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ АЛЬФРЕДА НОБЕЛЯ

КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ ТА ПЕДАГОГІКИ

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Завідувач кафедри Н.П. Волкова
“27” серпня 2024 р.

Робоча програма навчальної дисципліни
***«Педагогічна майстерність викладача
закладу вищої освіти»***

для спеціальності
015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)»
рівень вищої освіти третій (освітньо-науковий)

м. Дніпро
2024

Робоча програма навчальної дисципліни «Педагогічна майстерність викладача закладу вищої освіти» для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю 015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)» / Укладач: Н.П. Волкова. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2024.

Розробник: Н.П. Волкова д.п.н., професор.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри психології та педагогіки

Протокол №1 від 27 серпня 2024 р.

ЗМІСТ

1. Програма навчальної дисципліни	4
2. Заплановані результати навчання. Матриця формування і оцінювання компетентностей здобувачів вищої освіти з дисципліни	6
3. Орієнтовний перелік питань підсумкового контролю	10
4. Порядок оцінювання результатів навчання	12
5. Рекомендована література (основна, допоміжна)	16
6. Інформаційні ресурси в Інтернеті	18

1. ПРОГРАМА

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ ЯК ОСНОВА ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧА

Тема 1. Педагогічна майстерність та особистість викладача закладу професійної освіти

Викладач вищої школи як науковець і педагог. Психолого-педагогічні особливості діяльності викладача вищої школи. Сутність педагогічної діяльності викладача вищої школи в контексті сучасної філософії освіти.

Феномен педагогічної майстерності в контексті вітчизняних та світових наукових підходів. Стан практики управління розвитком педагогічної майстерності викладача в умовах закладу професійної освіти, її ресурсного та методичного забезпечення. Педагогічна майстерність як складова педагогічної культури викладача та синтез розвинутого психолого-педагогічного мислення, професійно-педагогічних знань, навичок і вмінь, емоційно-вольових засобів виразності.

Професійний стандарт на групу професій «Викладачі закладів вищої освіти». Знання предметної галузі, енциклопедизм – основа професійного успіху викладача-дослідника. Технології здорової академічної конкуренції. Рейтинг науково-педагогічних працівників..

Тема 2. Особистісний чинник викладача у формуванні майстерності педагогічної діяльності

Педагогічний такт і тактовність педагога. Складові педагогічного такту. Тактовна поведінка викладача. Поради щодо формування педагогічного такту у викладача. Формування професійної уваги та уваги (соціально-перцептивна техніка) у педагогічній діяльності викладача.

Професійне самоудосконалення викладача. Компоненти і методи професійного самовдосконалення. Шляхи та засоби розвитку педагогічної діяльності викладача.

Тема 3. Професійний імідж викладача як складова його педагогічної майстерності

Проблема іміджу педагога в сучасному науковому дискурсі. Професійний імідж викладача. Складові та функції професійного іміджу. Принципи, технології утворення професійного іміджу. Вплив іміджу на професійне зростання педагога. Особисті якості та професійно значущі компетенції, що утворюють структуру професійного іміджу педагога.

Проблема формування професійного іміджу викладача. Технології формування професійного іміджу викладача як складника його педагогічної майстерності.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ПЕДАГОГІЧНА ТЕХНІКА, АРТИСТИЗМ І ТАКТ ВИКЛАДАЧА

Тема 4. Педагогічна техніка викладача

Поняття про педагогічну техніку, її роль у системі професійної майстерності викладача, основні елементи та засоби педагогічної техніки. Характеристика вербальних засобів педагогічної техніки. Мовлення викладача, його значення для професійно-педагогічної діяльності. Психолінгвістичний аспект педагогічного мовлення. Вимоги до лексичної досконалості, грамотності, логічності, виразності професійного мовлення педагога. Психофізіологічні можливості, структура голосового апарату людини, властивості, умови його оптимального використання у педагогічній праці. Проблема профілактики голосових професійних захворювань педагогічних працівників.

Вимоги до голосу, дикції. Уміння педагога в техніці мовлення: регулювання сили й висоти голосу, інтонації; урізноманітнення тональності мовлення; чітка артикуляція і злитність звуків, регуляція їх швидкості з метою оптимізації темпоритму мовлення. Комунікативні якості мовлення викладача: правильність, чистота, точність, доцільність. Виразність мовлення викладача. Типи мовленнєвої виразності: вимовна, лексична, синтаксична, акцентуаційна, інтонаційна. Характеристика засобів мовленнєвої виразності: лексико-семантичні засоби (епітети, метафори, порівняння, гіперболи); синтаксичні засоби (синтаксичний паралелізм, заміна прямого порядку слів зворотним, антитеза, градація тощо); різноманітність інтонаційних засобів. Шляхи вдосконалення мовлення майбутнього викладача.

Тема 5. Педагогічний артистизм викладача

Поняття артистизму та його значення у педагогічній діяльності. Спільне та відмінне у професійній діяльності викладача та актора. Особистісна виразність та привабливість як основа артистизму, особливості педагогічної привабливості, її види, етичні, естетичні та інтелектуальні якості. Поєднання у педагогічному артистизмі „життєвої правди”, багатства духовного світу викладача та його професійної техніки. Роль та можливості використання системи К. Станіславського у формуванні педагогічного артистизму, її основні принципи та методи. Проблема творчого самопочуття педагога. Психофізіологічна характеристика феномена творчого натхнення педагога, можливі шляхи його створення та стимулювання. Лекція як „театр одного актора”. Поняття про режисуру педагогічної дії, основи її драматургії, особливості використання мізансцен на лекції та виховному заході. Педагогічна увага, її значення у професійній діяльності викладача, особливості, види. Технологія управління педагогічною увагою. Педагогічна увага як особливий тип творчої уваги. Технологія „налаштування” педагога на творчу взаємодію зі студентами.

Тема 6. Педагогічний такт викладача

Педагогічний такт. Педагогічний такт його складові та умови вияву. Такт як форма поведінки. Педагогічний такт як міра. Естетичний аспект такту.

Особливості вибору педагогічного такту. Вибір тактики. Специфіка педагогічного такту. Вимоги педагогічної моралі. Умови опанування педагогічним тактом. Функції і принципи педагогічного такту.

Рефлексія педагогічної діяльності як складова педагогічної майстерності викладача. Професійне зростання викладача.

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Педагогічна майстерність в контексті вітчизняних та світових наукових підходів	4
2	Технологічні та методичні особливості педагогічного супроводу розвитку педагогічної майстерності викладача закладу професійної освіти	4
3	Дорожня карта професійного і особистісного розвитку викладача	4
4	Педагогічний такт як стратегія поведінки викладача закладу професійної освіти.	4
5	Майстерність професійно-педагогічного самовдосконалення майбутнього викладача закладу професійної освіти.	4

2. ЗАПЛАНОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Символ результатів навчання за спеціальністю*	Результати навчання дисципліни
	Знання
РН-6	РН-6-1. Критично оцінювати наукову інформацію з авторитетних джерел (наукові журнали, бази даних, монографії тощо) з питань науково-теоретичних та організаційно-педагогічних засад розвитку професійно-педагогічної діяльності викладача, педагогічної майстерності викладача закладу професійної освіти з метою інтеграції їх у процес професійної освіти
РН-6	РН-6-2. Демонструвати знання та розуміння передових концептуальних та методологічних підходів з науково-дидактичних, виховних, адаптивних та інших основ професійної (професійно-технічної), фахової передвищої освіти, педагогічної майстерності викладача, ресурсного забезпечення розвитку педагогічної майстерності викладача закладу професійної освіти

	Уміння
РН-8	РН-8.1. Самостійно і творчо опрацьовувати теоретичний та практичний матеріал з проблем педагогічної майстерності, мімічної та пантомімічної виразності, педагогічної техніки, моделювання індивідуального стилю професійної діяльності, траєкторії професійного розвитку й вдосконалення з метою організації освітнього процесу у закладах професійної (професійно-технічної), фахової передвищої освіти
РН-7	РН-7.1. Планувати, організовувати та проводити оригінальні наукові дослідження, досягати наукових результатів, що створюють нові знання для розв'язання актуальних проблем педагогічної діяльності, розробки інноваційних методів і практик викладання конкретних навчальних дисциплін
РН-8	РН-8.2 Прогнозувати результати впливу власного дослідження на покращення якості освітнього процесу у закладах професійної (професійно-технічної), фахової передвищої освіти
РН-8	РН-8.3. Приймати обґрунтовані інноваційні рішення у сфері професійної освіти, організації та здійсненні освітнього процесу у закладах професійної (професійно-технічної), фахової передвищої освіти на сучасних наукових засадах
	Комунікація
РН-7	РН-7.2. Публічно представляти результати досліджень, власні розробки інноваційних методів і практик викладання конкретних навчальних дисциплін, наукові ідеї щодо професійного розвитку викладача, його педагогічної майстерності й комунікації із дотриманням правил наукової етики, правових і соціальних норм у процесі професійної та науково-інноваційної діяльності
РН-8	РН-8.4. Демонструвати лідерські якості, культуру усної, письмової та візуальної комунікації навички міжособистісної взаємодії суб'єктів освітнього процесу
	Автономність і відповідальність
РН-8	РН-8.5. Об'єктивно і відповідально ставитися до організації освітнього процесу із дотриманням норм педагогічної та наукової етики

МАТРИЦЯ
ФОРМУВАННЯ І ОЦІНЮВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ З ДИСЦИПЛІНИ «ПЕДАГОГІЧНА
МАЙСТЕРНІСТЬ ВИКЛАДАЧА ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ» З УРАХУВАННЯМ ФОРМ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Тема	Компетентності, які формуються (шифр відповідно до освітньої програми)	Програмні результати навчання (шифр відповідно до освітньої програми)	Результати навчання з дисципліни	Методи, технології викладання та навчання	Методи контролю
1. Педагогічна майстерність та особистість викладача закладу професійної освіти	ІК, ЗК-4, ЗК-5, СК-3	РН-6, РН-8	РН-6-1, РН-8.4, РН-8.5	Лекції, практичне заняття, аналіз кейсів, групова робота, мозковий штурм, метод проєктів, самостійна робота	Практичні завдання, критичний аналіз, презентація проєкту, участь у груповій дискусії, усні відповіді, практична демонстрація
2. Особистісний чинник викладача у формуванні майстерності педагогічної діяльності	ІК, ЗК-3, ЗК-4, ЗК-5, СК-3, СК-4	РН-6, РН-7, РН-8	РН-6-1, РН-8-1, РН-7-1, РН-8.2, РН-8.3, РН-8.4, РН-8.5	Проблемна лекція, дискусія за матеріалами вивчених літературних джерел, семінар-дебати, семінар-діалог, вирішення проблемних ситуацій, робота в мікрогрупах, семінар-вирішення ситуаційних задач аналіз конкретних ситуацій (case-study), презентації, пошук в Інтернет	Усні відповіді на запитання, вирішення задач (проблемних ситуацій), пояснення розв'язання задач, оцінювання презентації
3. Професійний імідж викладача як складова його педагогічної майстерності	ІК, ЗК-3, ЗК-4, ЗК-5, СК-3, СК-4	РН-6, РН-7, РН-8	РН-6-1, РН-8-1, РН-7.2, РН-8.4, РН-8.5	Проблемна лекція, «круглий стіл» за тематикою самостійної пошукової роботи, семінар-дебати, семінар-діалог, вирішення проблемних ситуацій, робота в мікрогрупах,	Усні відповіді на запитання, вирішення задач (проблемних ситуацій), участь в рольовій грі (діловій грі)
4. Педагогічна техніка викладача	ІК, ЗК-3, ЗК-4, ЗК-5, СК-3, СК-4	РН-6, РН-7, РН-8	РН-6-2, РН-8-1, РН-7-1, РН-8.2, РН-8.3, РН-8.4, РН-8.5	Лекції, практичне заняття, аналіз кейсів, групова робота, мозковий штурм, метод проєктів (міні-проєкти), самостійна робота	Тестування, практичні завдання, критичний аналіз, презентація проєкту, участь у груповій дискусії, усні відповіді, практична демонстрація, залік
5. Педагогічний артистизм викладача	ІК, ЗК-4, ЗК-5, СК-3	РН-6, РН-8	РН-6-2, РН-8-1, РН-8.4	Лекції, практичне заняття, аналіз кейсів, групова робота, мозковий штурм, метод проєктів, самостійна робота	Практичні завдання, критичний аналіз, презентація проєкту, участь у груповій дискусії, усні

					відповіді, практична демонстрація
6. Педагогічний такт викладача	ІК, ЗК-3, ЗК-4, ЗК-5, СК-3, СК-4	РН-6, РН-7, РН-8	РН-6-2, РН-8.2, РН-7.2, РН-8.4	Фасилітаційні методи, семінар-діалог, вирішення проблемних ситуацій, проектна робота, пошук в Інтернет, робота в групах	Участь фасилітаційних технологій, участь у семінар-діалозі, вирішення проблемних ситуацій, дослідницький проект, оцінювання групових презентації

3. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Викладач-дослідник: фантастика чи реальність? Якими якостями повинен володіти дослідник психологічної сфери особистості?
2. Психолого-педагогічні особливості діяльності викладача вищої школи.
3. Сутність педагогічної діяльності викладача вищої школи в контексті сучасної філософії освіти.
4. Феномен педагогічної майстерності в контексті вітчизняних та світових наукових підходів.
5. Стан практики управління розвитком педагогічної майстерності викладача в умовах закладу професійної освіти, її ресурсного та методичного забезпечення.
6. Педагогічна майстерність як складова педагогічної культури викладача та синтез розвинутого психолого-педагогічного мислення, професійно-педагогічних знань, навичок і вмінь, емоційно-вольових засобів виразності.
7. Професійний стандарт на групу професій «Викладачі закладів вищої освіти». Знання предметної галузі, енциклопедизм – основа професійного успіху викладача-дослідника.
8. Технології здорової академічної конкуренції. Рейтинг науково-педагогічних працівників.
9. Педагогічний такт і тактовність педагога. Складові педагогічного такту.
10. Тактовна поведінка викладача. Поради щодо формування педагогічного такту у викладача.
11. Формування професійної уяви та уваги (соціально-перцептивна техніка) у педагогічній діяльності викладача.
12. Професійне самоудосконалення викладача. Компоненти і методи професійного самовдосконалення.
13. Шляхи та засоби розвитку педагогічної діяльності викладача.
14. Проблема іміджу педагога в сучасному науковому дискурсі. Професійний імідж викладача.
15. Складові та функції професійного іміджу.
16. Принципи, технології утворення професійного іміджу.
17. Вплив іміджу на професійне зростання педагога.
18. Особисті якості та професійно значущі компетенції, що утворюють структуру професійного іміджу педагога.
19. Проблема формування професійного іміджу викладача. Технології формування професійного іміджу викладача як складника його педагогічної майстерності.
20. Поняття про педагогічну техніку, її роль у системі професійної майстерності викладача, основні елементи та засоби педагогічної техніки.
21. Мовлення викладача, його значення для професійно-педагогічної діяльності. Психолінгвістичний аспект педагогічного мовлення.
22. Вимоги до лексичної досконалості, грамотності, логічності, виразності професійного мовлення педагога.
23. Психофізіологічні можливості, структура голосового апарату людини,

властивості, умови його оптимального використання у педагогічній праці. Проблема профілактики голосових професійних захворювань педагогічних працівників.

24. Вимоги до голосу, дикції. Уміння педагога в техніці мовлення: регулювання сили й висоти голосу, інтонації; урізноманітнення тональності мовлення; чітка артикуляція і злитність звуків, регуляція їх швидкості з метою оптимізації темпоритму мовлення.

25. Комунікативні якості мовлення викладача: правильність, чистота, точність, доцільність. Виразність мовлення викладача. Типи мовленнєвої виразності: вимовна, лексична, синтаксична, акцентуаційна, інтонаційна.

26. Характеристика засобів мовленнєвої виразності: лексико-семантичні засоби (епітети, метафори, порівняння, гіперболи); синтаксичні засоби (синтаксичний паралелізм, заміна прямого порядку слів зворотним, антитеза, градація тощо); різноманітність інтонаційних засобів. Шляхи вдосконалення мовлення майбутнього викладача.

27. Поняття артистизму та його значення у педагогічній діяльності. Спільне та відмінне у професійній діяльності викладача та актора. Особистісна виразність та привабливість як основа артистизму, особливості педагогічної привабливості, її види, етичні, естетичні та інтелектуальні якості.

28. Роль та можливості використання системи К. Станіславського у формуванні педагогічного артистизму, її основні принципи та методи.

29. Проблема творчого самопочуття педагога.

30. Психофізіологічна характеристика феномена творчого натхнення педагога, можливі шляхи його створення та стимулювання.

31. Поняття про режисуру педагогічної дії, основи її драматургії, особливості використання мізансцен на лекції та виховному заході.

32. Педагогічна увага, її значення у професійній діяльності викладача, особливості, види. Технологія управління педагогічною увагою.

33. Педагогічна уява як особливий тип творчої уяви. Технологія „налаштування” педагога на творчу взаємодію зі студентами.

34. Педагогічний такт Педагогічний такт його складові та умови вияву. Такт як форма поведінки. Педагогічний такт як міра. Естетичний аспект такту.

35. Особливості вибору педагогічного такту. Вибір тактики. Специфіка педагогічного такту.

36. Умови опанування педагогічним тактом. Функції і принципи педагогічного такту.

37. Рефлексія педагогічної діяльності як складова педагогічної майстерності викладача.

38. Професійне зростання викладача.

39. Творча індивідуальність як критерій педагогічної майстерності викладача.

40. Розвиток творчої індивідуальності педагога професійної школи.

4. ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Підсумкова оцінка по дисципліні виставляється за 100-бальною шкалою згідно «Положення про організацію освітнього процесу». Завданнями поточного модульного контролю знань здобувачів є перевірка та оцінка:

- а) систематичності та активності роботи здобувача на аудиторних заняттях;
- б) виконання завдань, виданих для самостійного опрацювання;
- в) виконання індивідуальних проєктів;

г) розуміння та засвоєння матеріалу, набутих навичок та вмінь самостійно опрацьовувати матеріал, самостійно працювати з літературою та іншими джерелами, осмислювати та узагальнювати зміст теми та розділу, а також умінь усно чи письмово подавати матеріал у вигляді презентації, відповідей на запитання тощо

Результати поточного контролю знань здобувачів вищої освіти входять як складові елементи до загальної (остаточної) оцінки знань здобувачів з певної дисципліни.

Якщо аспірант/ка за результатами підсумкового вивчення навчальної дисципліни набрав/ла менше 60 балів, він/вона отримує незадовільну підсумкову оцінку

Усі письмові роботи аспіранта проходять перевірку на оригінальність. Рівень оригінальності повинен бути не нижче 70%. У разі виявлення неоформлених відповідним чином запозичень, фальсифікації даних чи інших форм академічної недоброчесності роботи анулюються, а до порушників застосовуються методи впливу, передбачені «Положенням про організацію навчального процесу».

Розподіл балів за змістовими модулями, темами та формами діагностики

№	Назва і короткий зміст контрольного заходу	Макс. балів	Характеристика критеріїв досягнення результатів навчання для отримання максимальної кількості балів
1.	Активність на практичних заняттях	40	<i>Теоретична підготовка</i> - відмінне розуміння теоретичного матеріалу, використання термінології точно та доречно; - відповіді логічні, структуровані, підкріплені прикладами або теоретичними доказами; - без труднощів, невимушено надаються відповіді на запитання, зокрема на складні або додаткові; <i>Участь у дискусіях</i> - ініціювання обговорення, надання пропозицій, активне реагування на ідеї інших; - надання обґрунтованих аргументів, посилання на наукові та навчальні джерела чи власний досвід; - дотримання етики дискусії, використання конструктивної критики, підтримка атмосфери співпраці. <i>Виконання практичних завдань</i> - завдання виконуються у повному обсязі, з урахуванням усіх вимог та інструкцій. - виконання завдання без допомоги викладачки або групи, демонстрація високого рівня розуміння матеріалу;

			- результати завдань чіткі, коректні, оформлені відповідно до встановлених стандартів; - демонстрація нестандартного підходу до виконання завдань. <i>Групова робота</i> - ініціація або координація виконання групових завдань, внесення пропозицій та способів їх реалізації; - активна допомога іншим членам групи, сприяння досягненню загальної мети; - суттєвий вплив висунутих пропозицій якості групового завдання. <i>Творчий підхід та ініціативність</i> - представлення нових, оригінальних ідей у виконанні завдань або дискусіях; - активність у виконанні додаткових завдань або внесення пропозицій щодо шляхів покращення результатів занять; - швидке реагування на зміни в завданні або додаткові запити викладачки
2.	Поточні практичні роботи - 4	20	завдання виконане в повному обсязі, усі аспекти враховані; рішення логічне, обґрунтоване, зрозуміле; продемонстровано розуміння сутності теми, матеріал викладено на високому рівні, використано рекомендовані джерела, дотримано вимог до оформлення; завдання виконано з урахуванням відповідних методів аналізу або розрахунків; чітко дотримано структуру завдання; відповідність академічному стилю; продемонстровано власний погляд, творчий підхід до вирішення завдання; використано нові або незвичні підходи, додаткові матеріали
3.	Виконання та презентація індивідуального проєкту	40	Аспірант творчо поставився до виконання індивідуального проєкту, самостійно здобув і використав, в тому числі за допомогою інформаційних технологій, нові знання для виконання професійно спрямованого індивідуального проєкту, пов'язаного із тематикою наукового дослідження; аргументовано презентує його, виявляючи комунікативну гнучкість під час обговорення та нестандартність мислення; надає повні, логічні, структуровані відповіді на запитання під час презентації, використовує точну термінологію, наводить приклади або аргументи для обґрунтування відповіді; використано творчий підхід, продемонстровано глибоке розуміння матеріалу <i>Виконання індивідуального проєкту може бути зараховано за умови наявності відповідного сертифіката або іншого документа за тематикою навчальної дисциплін або участь в міжнародному підвищенні кваліфікації, семінарі, вебінарі, кваліфікаційному тренінгу в рамках неформальної освіти, у т.ч. під час навчання під час навчання на онлайнкурсах від Prometheus, Coursera, Edex, CHAN Academy edX, EdEra та ін. (підстава¹).</i>
Всього		100	

¹ ПП-551-069 Положенні про підготовку здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти – доктора філософії – з галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка» спеціальності 015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)» (пп. 3.13).

Загальні критерії оцінювання сформованості програмних результатів навчання під час підсумкового контролю

Оцінка за національною (4-бальною) шкалою	Шкала рейтингу Університету імені Альфреда Нобеля	Оцінка за шкалою ЄКТС	Характеристики представленої аспірантом відповіді
5 (відмінно)	90-100	A	Аспірант демонструє концептуальні та методологічні знання з дисципліни; критично оцінює концепції і теорії, співвідносить теорію з практикою; демонструє знання різноманітних підходів до вирішення проблеми, самостійного відбору і якісної обробки додаткової наукової інформації та емпіричних даних; вміє обирати й реалізовувати (з елементами оригінальності й новизни) технології навчання залежно від цілей і завдань, що вирішуються в освітньому процесі, створювати умови конструктивної взаємодії з суб'єктами освітнього процесу; демонструє вміння започатковувати, планувати, реалізовувати та коригувати послідовний процес ґрунтовного наукового дослідження з дотриманням належної академічної доброчесності, здійснювати критичний аналіз, оцінку і синтез нових та комплексних ідей. За час навчання виявив вміння вільно спілкуватися з питань, що стосуються сфери наукових знань, самостійно вирішувати поставлені завдання, активно включатись в дискусії, відстоювати власну позицію в питаннях та рішеннях, що розглядаються, високий ступінь самостійності, академічної та професійної доброчесності
4 (дуже добре)	82-89	B	Аспірант припускається певних логічних помилок в аргументації власної позиції щодо розуміння концептуальних та методологічних знань з дисципліни; оцінює концепції і теорії, співвідносить теорію з практикою; демонструє знання різноманітних підходів до вирішення проблеми організації інформаційного пошуку, самостійного відбору і якісної обробки додаткової наукової інформації та емпіричних даних; вміє обирати й реалізовувати технології навчання залежно від цілей і завдань, що вирішуються в освітньому процесі, створювати умови конструктивної взаємодії з суб'єктами освітнього процесу; вміє започатковувати, планувати, реалізовувати та коригувати послідовний процес ґрунтовного наукового дослідження з дотриманням належної академічної доброчесності, здійснювати аналіз, оцінку і синтез нових та комплексних ідей. За час навчання виявив вміння спілкуватися з питань, що стосуються сфери наукових знань, надавати вичерпні пояснення, переважно самостійно вирішувати поставлені завдання, включатись в дискусії, висловлювати власну позицію в питаннях та рішеннях, що розглядаються, самостійно виправляти допущені помилки, кількість яких є незначною, діяти з академічною та професійною доброчесністю
4 (добре)	75-81	C	Аспірант припускається істотних логічних помилок в аргументації власної позиції щодо розуміння концептуальних та методологічних знань з дисципліни; відповідає на питання, але дає лише виклад базових аргументів і доказів, які пропоновані в лекціях і рекомендованих джерелах; демонструє знання різноманітних підходів до вирішення проблеми організації інформаційного пошуку, самостійного відбору і якісної обробки наукової інформації та емпіричних даних; є деякі незначні упущення і неточності, але без серйозних помилок під час вибору та реалізації технологій навчання залежно від цілей і завдань, що вирішуються в освітньому процесі, створенні умов конструктивної взаємодії з суб'єктами освітнього процесу; має незначні ускладнення у започаткуванні, плануванні, реалізації та коригуванні послідовного процесу ґрунтовного наукового дослідження з

			дотриманням належної академічної доброчесності, здійсненні аналізу, оцінки і синтезу нових та комплексних ідей. За час навчання виявив вміння спілкуватися з питань, що стосуються сфери наукових знань, надавати пояснення, переважно самостійно вирішувати поставлені завдання, включатись в дискусії, висловлювати власну позицію в питаннях та рішеннях, що розглядаються, самостійно виправляти допущені помилки, кількість яких є незначною, діяти з академічною та професійною доброчесністю
3 (задовільно)	67-74	D	Аспірант припускається істотних логічних помилок в аргументації власної позиції щодо розуміння концептуальних та методологічних знань з дисципліни; відповідає на питання, але дає лише виклад базових аргументів і доказів, які пропоновані в лекціях; є упущення і неточності під час оцінювання концепцій і теорій; має ускладнення у виборі й реалізації технологій навчання залежно від цілей і завдань, що вирішуються в освітньому процесі; має ускладнення у започаткуванні, плануванні, реалізації та коригуванні послідовного процесу ґрунтовного наукового дослідження. За час навчання досить формально ставився до вирішення поставлених завдань, участі у дискусіях, презентації власної позиції в питаннях та рішеннях, що розглядаються; може вирішувати подібні завдання тим, що розглядалися з викладачем, але допускає значну кількість неточностей і грубих помилок, які може усувати з допомогою викладача, діє з академічною та професійною доброчесністю
3 (достатньо)	60-66	E	Аспірант має значні ускладнення в аргументації власної позиції щодо розуміння концептуальних та методологічних знань з дисципліни; відповідає на питання, але дає лише виклад базових аргументів і доказів, які пропоновані в лекціях; не вміє здійснити оцінку концепцій і теорій; має ускладнення у виборі й реалізації технологій навчання залежно від цілей і завдань, що вирішуються в освітньому процесі; має значні ускладнення у започаткуванні, плануванні, реалізації та коригуванні послідовного процесу ґрунтовного наукового дослідження. За час навчання формально ставився до вирішення поставлених завдань, інколи виявляв вміння самостійно вирішувати завдання, долучатись до дискусій, пояснювати прийняті рішення; може вирішувати подібні завдання тим, що розглядалися з викладачем, але допускає значну кількість грубих помилок, які може усувати з допомогою викладача, діє з академічною та професійною доброчесністю.
2 (незадовільно)	35-59	FX	Аспірант має значні ускладнення в аргументації власної позиції щодо розуміння концептуальних та методологічних знань з дисципліни, невірно визначає основні поняття навчальної дисципліни; майже не виявляє активності в започаткуванні, плануванні, реалізації та коригуванні послідовного процесу ґрунтовного наукового дослідження; може відтворити лише окремі фрагменти з навчальної дисципліни. Незважаючи на те, що програму навчальної дисципліни аспірант виконав, проте працював пасивно, його відповіді під час навчальних занять в більшості є невірними, необґрунтованими; допускає значну кількість грубих помилок, які може усувати з допомогою викладача
2 (незадовільно)	1-34	F	Аспірант не здатний продемонструвати розуміння основних понять навчальної дисципліни; не демонструє будь-яких знань або розуміння основних питань дисципліни; не вміє обирати й реалізовувати технології навчання залежно від цілей і завдань, що вирішуються в освітньому процесі; демонструє фундаментальне нерозуміння предмета та відсутність активності у проведенні наукового дослідження

5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Волкова Н. П. Професійно-педагогічна комунікація: навч. посіб. К. : ВЦ «Академія», 2006. 256 с.
2. Зайченко І. В., Теслюк В. М., Каленський А. А. Основи педагогічної майстерності та етика викладача вищої школи: підручник. Київ: Видавництво Ліра-К, 2018. 484 с.
3. Кайдалова Л. Г., Щокіна Н. Б., Вахрушева Т. Ю. Педагогічна майстерність викладача: навч. посібник. Харків: Вид-во НФаУ, 2009. 140с.
4. Красильник Ю. С. Розвиток педагогічної майстерності викладача професійного навчального закладу: спецкурс. НАПН України, Ун-т менедж. освіти, ЦППО. К., 2016. 52 с.
5. Красницька О. Педагогічна майстерність викладача вищої військової школи: підручник. Київ: Вид. жім «Кондор», 2020. 528 с.
6. Максименко С. Д., Меєрович М. Й., Шрагіна Л. І. Системне мислення: формування і розвиток: навч. посіб. Київ: Видавничий дім «Київо-Могилянська академія», 2020. 251 с.
7. Мачинська Н., Федорович А., Яремчук Н. Основи педагогічної майстерності: навч.-метод. посіб. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 286 с.
8. Отич О.М. Основи педагогічної майстерності викладача професійної школи: підручник. Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014. 208 с. Режим доступу: https://lib.iitta.gov.ua/26548/1/2652_OTICH_KIEB2.pdf
9. Професійний стандарт на групу професій «Викладачі закладів вищої освіти»: *Міністерство освіти і науки України*: офіційний вебсайт. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/zatverdzheno-standartna-grupu-profesij-vikladachi-zakladiv-vishoyi-osviti>
10. Пихтіна Н. П. Основи педагогічної техніки: навч. посіб. Київ: «Центр учбової літератури», 2013. 316 с.
11. Психологічне забезпечення педагогічної майстерності: нав.-метод. посіб. Авт. упоряд. І. А. Бурлакова. Київ: Видавничий дім «Кондор», 2020. 276 с.

Допоміжна

1. Голік О.Б. Педагогічна майстерність: організаційно-управлінський аспект : навч. посіб. Донецьк : Вид-во «Ноулідж», 2010. 242 с.
2. Діагностика і розвиток педагогічної майстерності у професійних навчальних закладах: кол. Монограф. / І. А. Зязюн [та ін.]. К.: Педагогічна думка, 2007. 263 с
3. Зайченко І.В., Теслюк В.М., Каленський А.А. Основи педагогічної майстерності та етика викладача вищої школи: підруч. Київ: Видавництво Ліра-К, 2017. 484 с. Режим доступу: <https://lira-k.com.ua/preview/12231.pdf>.
4. Кіліченко О.І. Основи педагогічної майстерності: модульно-рейтинговий підхід. ІваноФранківськ, 2012. 206 с. Режим доступу: <https://pedagogy.lnu.edu.ua/departments/pedagogika/library/kilichenko.pdf>

5. Ковальчук В. І. Розвиток педагогічної майстерності майстрів виробничого навчання ПТНЗ у післядипломній освіті (теоретико-методичний аспект): монографія. Запоріжжя: ТОВ «ЛІПС» ЛТД, 2014. 396 с.
6. Ковальчук В. І., Сергєєва Л. М., Молчанова А. О. Як стати майстерним педагогом: навч.-метод. посіб. К.: «Арт Економі», 2011. 184 с.
7. Красницька О. Педагогічна майстерність викладача вищої військової школи: підручник. Київ: Видавничий дім «Кондор», 2020. 528 с.
8. Кузьмінський А. І. Розвиток педагогічної майстерності викладача вищої школи в умовах неперервної полікультурної освіти : навч.-метод. посіб. – Черкаси: Видавництво ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2009. 81 с.
9. Лавріненко О. А. Педагогічна майстерність в історико-педагогічному вимірі: теорія, практика, поступ: монографія. К.: Богданова А. М., 2009. 328 с.
10. Марченко О.Г. Основи педагогічної майстерності. Х.: Вид. група «Основа», 2009. 112 с.
11. Педагогічна майстерність: комплекс навчально-методичного забезпечення магістрів всіх спеціальностей денної форми навчання. Укл.: Волянчук Н.Ю., Москаленко О.В. К. : НТУУ «КПІ імені Ігоря Сікорського», 2016. 65 с.
<http://psy.kpi.ua/wp-content/uploads/2017/04/NMK-Ped.master..pdf> 13
12. Пилипчик В.В. Розвиток педагогічної майстерності вчителя в предметних методиках навчання : монографія. К., 2007. 176 с.
13. Сисоєва С. О. Основи педагогічної творчості: підруч. Київ: Міленіум, 2006. 344 с.
14. Сходинки до педагогічної майстерності : словник з курсу «Основи педагогічної майстерності» / уклад.: Л. Л. Бутенко, О. Г. Ігнатович. Старобільськ, 2015. 136 с. Режим доступу: <http://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/405/Slovnuk%20Osnovu%20ped%20masterstva.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
15. Філатова Л. С. Педагогічна майстерність: навчальний посібник для здобувачів вищої освіти педагогічних університетів за спеціальностями 013 Початкова освіта; 016 Спеціальна освіта. Харків : ХНПУ, 2021. 90 с.
16. Федорчук В.В. Основи педагогічної майстерності. Кам'янець-Подільський: Видавець Зволейко Д., 2008. 140 с.
17. Bolkan S., Griffin D. J., Goodboy A. K. Humor in the classroom: the effects of integrated humor on student learning. *Communication Education*. 2018. Vol. 67. № 2. P. 144-164.
18. Chesebro J. L. Effects of Teacher Clarity and Nonverbal Immediacy on Student Learning, Receiver Apprehension, and Affect. *Communication Education*. 2003. Vol. 52. Issue 2. P. 135-147.
19. Drucker D. J., Fleischhauer K. Language pedagogy in a pandemic : The shift to online instruction at a German university during the COVID-19 crisis. *Journal of Pedagogical Research*. 2021. Vol. 5. Issue 1. P. 172-187.
20. Goodboy A. K., Weber K., Bolkan S. The effects of nonverbal and verbal immediacy on recall and multiple student learning indicators. *The Journal of Classroom Interaction*. 2009. College of Education, University of Houston. P. 4-12.

21. Livingstone S. Critical reflections on the benefits of ICT in education. *Oxford review of education*. 2012. Vol. 38. Issee 1. P. 9-24.
22. Livingstone S., Blum-Ross A. Parenting for a digital future: how hopes and fears about technology shape children's lives. Oxford University Press, США, 2020.
23. Matsumoto D., Frank Mark G. Nonverbal Communication. San Francisco State University and Humintell LLC, USA, 2013. 336 p.
24. Shi X., Wilson S. R. Influence. *The International Encyclopedia of Organizational Communication*. 2017. John Wiley & Sons, Inc. P. 1-13.
25. The Social Psychology of Nonverbal Communication. Edited by A. Kostic, D. Chadee. Palgrave Macmillan, 2014. P. 43-57.
26. Volianiuk, N.; Lozhkin, G.; Simkova, I. Fatores de deformação profissional da personalidade dos professores na escola superior da Ucrânia. *Revista Ibero-Americana de Estudos em Educação, Araraquara*, v. 17, n. 2, p. 1578–1593, 2022. DOI: 10.21723/riace.v17i2.17018. Disponível em: <https://periodicos.fclar.unesp.br/iberoamericana/article/view/17018>. Acesso em: 17 set. 2022. DOI: <https://doi.org/10.21723/riace.v17i2.17018>

Інформаційні ресурси

Адреси електронних бібліотек:

1. Бібліотека ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля». URL: <https://lib.duan.edu.ua/uk/>
2. Бібліотека імені В. Вернадського. URL: <http://w.w.w.nbu.gov.ua/>
3. Бібліотека імені Максимовича. Київський національний університет імені Т.Г. Шевченка. URL: <http://www.library.univ.kiev.ua/eng/title4.php3>
4. Бібліотека ОНУ імені І.І. Мечникова. URL: <http://lib.onu.edu.ua/>
5. Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського. URL: <http://dnpb.gov.ua/ua/history/>
6. Одеська національна наукова бібліотека. URL: <http://w.w.w.ognb.odessa.ua/>

Інтернет-джерела

1. <https://mon.gov.ua/ua> – сайт Міністерства освіти і науки України
2. <http://naps.gov.ua/> – сайт Національної академії педагогічних наук України
3. <https://imhttps://imzo.gov.ua/zo.gov.ua> – сайт Інституту модернізації змісту освіти
4. <http://osvita.org.ua> – освітній портал (каталог освітніх ресурсів, новини освіти).
5. <http://osvitanet.com.ua/> – навчально-методичний сайт ЗАТ – Інститут передових технологій.
6. <http://iat.kiev.ua/> – Інститут передових технологій.
7. <http://www.edu-ua.net> – освітня українська мережа.
8. <http://www.ednu.kiev.ua/> – Educational Network Ukraine (українські інформаційні ресурси, пов'язані з освітніми організаціями, інформація про системи освіти найбільш розвинутих країн, гранти, преса, виставки, конференції, фірми та ін.).
9. <http://www.osvita.org> – освітньо-консультативний центр – Освіта.
10. <http://o-svit.iatp.org.ua> – каталог освітніх ресурсів О-СВІТ: інформація для учнів, студентів, педагогів, науковців.

11. <http://www.osvita.org.ua/> – освітній портал (події освіти, статті тощо).
12. <http://www.uomo.edu.ua> – ДВНЗ — Університет менеджменту освіти НАПН України.
13. <http://proftekhsosvita.org.ua/uk/> – портал професійно-технічної освіти України.

Навчальне видання

Робоча програма навчальної дисципліни «Педагогічна майстерність викладача
закладу вищої освіти»

Підписано до друку ____ . ____ . 201__ р. Формат 60x84/16. Ум. друк. арк. ____
Оперативна поліграфія. Зам. № ____ . Тираж ____ прим.

Університет імені Альфреда Нобеля.
49000, м. Дніпро, вул. Січеславська Набережна, 18.